

YTTRANDE

1(3)

Vårt datum/Our date
2017-02-17

Vår beteckning/Our reference
33-2878/2016
33-2835/2016

Ert datum/Your date
2016-12-20

Er beteckning/Your reference
401-8003-16
KSN 2012-0452

Länsstyrelsen i Uppsala län
Uppsala@lansstyrelsen.se

Uppsala kommun
sodrastaden@upsala.se

Remiss Södra staden Fördjupad översiktsplan, Uppsala kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2016-12-20 erhållit ärendet för yttrande och framför följande.

SGU har tidigare yttrat sig (SGU dnr 33-1487/2016 och 33-1500/2016) angående den fördjupade översiktsplanen för Södra staden i Uppsala. En av de centrala synpunkter som SGU då förde fram var att den planerade utformningen innebär oacceptabla risker för Uppsalas vattenförsörjning och att byggplanerna i åsens närområde borde reduceras samt att byggnation i åsens mest känsliga infiltrationsområden bör undviks.

SGUs bedömning

I handlingarna har risken för påverkan på grundvattnet nu getts ett större utrymme vilket är bra. Bland annat tydliggörs konsekvenserna av förslagen på ett bättre sätt samt behovet av skyddsåtgärder. SGU noterar att det nu ställs tydligare krav på genomförande av hydrogeologiska utredningar för att ytterligare klarlägga riskerna med föreslagna planer, det är dock i sammanhanget viktigt att även de sammanvägda riskerna belyses och inte enbart riskerna kopplat till enskilda planer.

Sammantaget anser SGU även fortsättningsvis att den planerade exploateringen som presenteras i den fördjupade översiktsplanen innebär oacceptabla risker för grundvattnet i åsen. Det gäller främst den byggnation som planeras att ske på och i närheten av åskärnan liksom oklarheter kring placering och utförande av broförbindelsen över Fyrisån.

Inledning

Uppsala som stad växer och planen är att den ska fortsätta växa. De vattentäkter som försörjer Uppsala har idag en viss redundans om någon del av vattentäkten skulle bli obrukbar då olika brunnar kan ersätta varandra inom åsen. Dock saknar Uppsala reservvatten i den meningen att det idag inte finns en möjlighet att ta vatten från en annan vattenförekomst i de fall åsens vatten förorenas i en större omfattning. I och med att det idag saknas reservvatten och invånarantalet och

vattenbehovet ökar samtidigt som exploateringstrycket i vattentäkternas närhet ökar, så blir Uppsalas vattenförsörjning i framtiden allt mer sårbar i de fall någon del av vattenförsörjningen slås ut.

Sårbarhetsbedömning

SGU anser att bebyggelse och trafik så långt som möjligt bör undvikas på och i *närheten* av åskärnan. I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att åskärnan är inte enbart den delen av åsen som syns på ytan utan att den också sträcker sig in under leran. Täckande lager av lera kan vara osammanhängande och med varierande mäktighet ovanför åskärnan vilket innebär att sårbarhetsbedömningen i dessa delar bör göras med utgångspunkt från grundvattenmagasinets avgränsning och inte enbart utifrån jordarterna i markytan.

Den sårbarhetsbedömning som redovisas i WSPs PM (Sårbarhetsklassning Åsens grundvatten – FÖP Södra staden, Uppsala) visas sårbarheten på markytan, vilket i sig är värdefullt, men då byggnationerna inte enbart berör markytan så anser SGU att sårbarhetsbedömningen inte till fullo speglar riskerna i området. Det är främst det sydöstra området i L1 (figur 4 WSP:s PM Sårbarhetsklassning Åsens grundvatten – FÖP Södra staden, Uppsala, sidan 9) som SGU anser borde revideras för att bättre spegla de hydrogeologiska förhållandena.

Broförbindelse över Fyrisån

SGU anser att länsstyrelsens synpunkt från det föregående samrådet, angående behovet av att tydliggöra hur kopplingen till en ny station i Bergsbrunna ska åstadkommas, fortfarande är relevant.

I samrådsredogörelsen sidan 29 framgår det att den fördjupade översiktsplanen inte ska hantera frågan om en broförbindelse. SGU anser dock att broläget vid Ultuna är så väsentligt för utvecklingen av området att grundläggningsfrågor samt grundvattenförhållanden i brons läge måste klarläggas innan beslut om utvecklingen av området kan gå vidare. Man bör till exempel inte låsa fast sig vid en viss placering av broläget innan de geologiska och hydrogeologiska förhållandena helt är klarlagda. Det är också viktigt att de problem som kan uppstå i området vid den planerade bron i Ultuna inte underskattas, både när det gäller risk för påverkan på vattenförsörjningen samt även vad gäller de geotekniska problem som kan uppstå vid grundläggningen i området. Vad gäller risker för vattenförsörjningen så gäller dessa både förorening i samband med olyckor och kvantitativa vattenförluster från magasinet, då grundläggningen kan innebära att tätande lager punkteras och det kan ske en upptryckning av grundvatten.

SGU bedömer att problem kan uppstå både på den västra och på den östra sidan av Fyrisån i samband med grundläggningen av bron, men också kopplat till den väg som skall ansluta till bron öster om ån. Det gör att det inte enbart är markägarfrågan som kommer att inverka på en eventuell sträckning av en broförbindelse över Fyrisån utan även de hydrogeologiska förutsättningarna i området.

Övrigt

SGU anser att vid uppförande av byggnader och anläggande av infrastruktur bör lösningar väljas som innebär att bortledning av grundvatten undviks för att minska risken för en kvantitativ påverkan på grundvattentillgången i åsen. Sådana lösningar bör också väljas vad gäller områdena på östra sidan av Fyrisån och de där planerade väganslutningarna, eftersom det där finns vattenförande sediment under leran som står i hydraulisk kontakt med vattnet i Uppsalaåsen.

SGU vill också upprepa några synpunkter från vårt yttrande angående kommunens översiktsplan, den 24 augusti 2016 (SGUs dnr 33-1355/2016), avseende naturmiljö och Uppsalaåsen. Uppsalaåsen är inte bara ett karaktärsmärke för Uppsala utan även av naturhistorisk betydelse. Åsen har en mångfald former, som exempelvis strandvallar och dödisgropar, och som är värda att beakta ur alla typer av exploateringsanspråk. Den geologiska delen av vår naturmiljö bidrar till uppfattningen och kunskapen om vårt natur- och kulturlandskap. Geologisk mångfald och geologiskt arv är därför också betydelsefulla delar i de upplevelse- och kunskapstjänster som numera lyfts fram som kulturella ekosystemtjänster. Vi anser därför att nyexploatering på och invid åsen alltid bör beakta känsliga delar av åsens naturmiljö, dvs. inklusive de geologiska naturvärdena. Vi ser därför också mycket positivt på att naturreservat planeras för delar av åsen inom planområdet.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Lars Rodhe.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Gunnel Ransed och Emil Vikberg, den senare föredragande, deltagit.

Lars Rodhe

Emil Vikberg